

■ GEMEENTELIJK GROENPLAN REIMERSWAAL ■
2023 - 2027

COLOFON

VOORWOORD

1

INLEIDING

2

**TYPISCH
GROEN IN
REIMERSWAAL**

3

GROENVISIE

4

THEMA'S

5

**GROEN:
GEBIEDEN EN
STRUCTUREN**

6

BOMENBELEID

7

PARTICIPATIE

8

FINANCIIEEL

BIJLAGEN

GEMEENTE
Reimerswaal

1
2
3
4
5
6
7
8
B

■ COLOFON ■

OPDRACHTNEMER	IDVERDE ADVIES B.V. WILLEMSPLEIN 2-4 5211 AK 'S-HERTOGENBOSCH ADVIES@IDVERDE.NL
OPGESTELD DOOR OPDRACHTGEVER	CK/ND GEMEENTE REIMERSWAAL OUDE PLEIN 1 4416 AK KRUININGEN
PROJECTNUMMER	722220033
STATUS	DEFINITIEF
VERSIE	1.1
DATUM	15 DECEMBER 2022

■ VOORWOORD ■

Reimerswaal in kleur

De gemeente Reimerswaal ligt op schiereiland Zuid-Beveland, het langgerekte deel tussen de Ooster- en Westerschelde, vanaf gemeente Woensdrecht tot Kapelle.

Een gemeente met een heel eigen identiteit: een brede horizon, een gevarieerd landschap en water wat altijd dichtbij is. Onze gemeente heeft veel te bieden voor iedereen: ruimte voor wonen, natuur, bedrijvigheid, recreatie en toerisme, een betrokken gemeenschap en voldoende voorzieningen voor jong en oud.

Aandacht voor actualiteit

Met dit Gemeentelijk Groen Plan willen wij een positieve bijdrage blijven leveren aan onze leefomgeving en daarbij invulling geven aan de groene opgaven. De huidige functies, ambities en actuele groene opgaven zijn gevat in de thema's Welzijn, Klimaatadaptatie, Natuurwaarde en Identiteit.

Iedereen doet mee

Wij zoeken bewoners en belanghebbenden actief op wanneer we in de openbare ruimte iets willen veranderen of herinrichten en denken actief mee in de plannen van ontwikkelaars en organisaties. Wij staan open voor en bieden zo mogelijk steun aan bewonersinitiatieven en buurtprojecten. Ook willen we bewustwording creëren en verduurzaming van de private leefomgeving stimuleren.

Groen voor ons allen

Dit Gemeentelijk Groen Plan is tot stand gekomen mét bewoners, ondernemers en belangenverenigingen. Graag wil ik de Reimerswaalse gemeenschap hartelijk danken voor de positieve inbreng waardoor het plan beter is geworden en meer draagvlak heeft. Samen zijn we verantwoordelijk voor een mooi en groen Reimerswaal!

Maarten Both - Wethouder

INLEIDING

1.1
AANLEIDING EN
DOELSTELLING

1.2
DE WAARDE VAN
GROEN

1.3
WERKWIJZE EN
PROCES

1.4
LEESWIJZER

INLEIDING

1.1 Aanleiding en doelstelling

Het huidige Gemeentelijke Groenplan 2013-2022 verloopt in 2022. Vanwege actuele maatschappelijke ontwikkelingen en (nieuwe) ambities van de gemeente op het gebied van groen wordt dit plan geactualiseerd. De looptijd van dit Gemeentelijk Groenplan is 5 jaar.

Het doel van dit beleidsplan is om sturing te geven aan alle inrichtingen en ontwikkelingen die betrekking hebben op het openbaar groen in de bebouwde kom. Het plan is erop gericht om ontwikkelingen te sturen op basis van vier thema's: welzijn, natuurwaarde, klimaatadaptatie en identiteit. Door extra in te zetten op deze thema's neemt de gemeente een grote stap in de ontwikkeling van waardevol, toekomstbestendig en bruikbaar openbaar groen in Reimerswaal. Het plan biedt, naast de thema's, ook handvatten voor de omgang met bomen en participatie.

1.2 De waarde van groen

Groen zorgt ervoor dat mensen zich prettig voelen in hun leefomgeving. Groen biedt rust, maar ook vermaak. Bomen zorgen met hun schaduw voor verkoeling, en gezonde onverharde grond zorgt ervoor dat water bij regenbuien de grond in kan. Gezond groen houdt de natuur in balans en voorkomt (plant)ziekten en plagen. Al deze diensten van groen worden ecosysteemdiensten genoemd.

Onze gemeente vindt het belangrijk dat groen waardevol blijft en waar mogelijk wordt verbeterd. Door meer aandacht te geven aan het groen in Reimerswaal kunnen ecosysteemdiensten nog beter worden benut. Dit is waardevol voor zowel mens, dier als natuur. Om de waarde van groen verder te verhogen focust de gemeente zich op de thema's welzijn, natuurwaarde, klimaatadaptatie en identiteit.

1.3 Werkwijze en proces

Dit Gemeentelijke Groenplan is opgesteld door beleids- en beheermedewerkers van de gemeente Reimerswaal in samenwerking met idverde Advies. In het proces is gebruik gemaakt van de kennis van beide partijen. De gemeente Reimerswaal heeft (gebied)specifieke kennis ingebracht. Idverde Advies heeft binnen de samenwerking het procesverloop gestuurd en landelijke kennis gecombineerd met de lokale kennis van de betrokken ambtenaren.

Via een digitale vragenlijst hebben de inwoners van Reimerswaal vóóran in het proces kunnen aangeven wat zij belangrijk vinden in het groenbeleid. De resultaten zijn naast de evaluatie van het voorgaande groenbeleid gebruikt om de visie te schrijven. Op deze manier is de inbreng van inwoners verankerd in de basis van het groenbeleid.

Ook de gemeenteraad is vroeg in het proces betrokken. Tijdens een raadsbijeenkomst hebben de raadsleden tijdens een interactieve presentatie een aantal stellingen beantwoord. Alle inbreng van deze bijeenkomst is ook meegenomen in de uitwerking van dit plan. Verder is de gemeenteraad tijdens het proces, op dinsdag 20 september 2022, ingelicht over de stand van zaken van het gemeentelijke groenplan.

Projectenwebsite Gemeentelijk Groenplan

Op 7 februari 2022 is een projectenwebsite (Storymap) online gezet. Het doel van deze projectwebsite was om inwoners te informeren over de ontwikkeling van dit Groenplan. Ook kregen inwoners de kans via vragenlijst en interactieve kaart om mee te denken over dit groenplan. Zo konden zij hun mening geven over de verschillende thema's en waardevolle groene locaties aanwijzen.

INLEIDING

1.4 Leeswijzer

Hoofdstuk	Inhoud	Toelichting
2	Typisch groen in Reimerswaal	Beschrijving van de acht dorpskernen en het groen.
3	Groenvisie	De gemeentelijke groene missie en basisregels die we aanhouden.
4	Thema's	Uitwerking van de vier basisthema's waarmee we ontwikkelingen in het groen sturen: welzijn, natuurwaarde, klimaatadaptatie en identiteit.
5	Groen: gebieden en structuren	Uitleg over hoe we de groene plekken en structuren hebben ingedeeld en wat we daarmee willen bereiken.
6	Bomenbeleid	Uitleg over hoe we met onze bomen willen omgaan, wat we in de toekomst willen bereiken en welke dingen we daarin belangrijk vinden en willen beschermen.
7	Participatie	Waarom, wanneer en hoe de gemeente samenwerkt met bewoners als het over groen gaat.
8	Financieel	Inschatting van de budgetten die nodig zijn om onze ambities te realiseren.
9	Bijlagen	Aanvullende informatie

TYPISCH GROEN IN REIMERSWAAL

2.1
DE GEMEENTE
REIMERSWAAL

2.2
BATH

2.3
RILLAND

2.4
KRABBENDIJKE

2.5
WAARDE

2.6
OOSTDIJK

2.7
KRUININGEN

2.8
HANSWEERT

2.9
YERSEKE

■ TYPISCH GROEN IN REIMERSWAAL ■

2.1 De gemeente Reimerswaal

De Reimerswaler hecht van oudsher veel waarde aan netheid. Ofwel aan een schone, hele en veilige leefomgeving. De openbare ruimte wordt dan ook op deze wijze ingericht en beheerd door de gemeente.

Het groen binnen onze gemeentelijke komgrenzen is divers ingericht. Wat wil zeggen dat er veel afwisseling bestaat in grasperken, heesters, vaste planten en bomen. De belevingswaarde en kwaliteit van het groen is overal in de gemeente afgestemd op de plek. De omvangrijke groene ruimtes in Reimerswaal worden veelal gevormd door de begraafplaatsen en parken in de randzones van de grote kernen. Deze plekken hebben een parkachtige uitstraling, veel monumentale bomen en een hoge natuurwaarde. De begraafplaatsen liggen in de kernen Hansweert, Krabbendijke, Kruiningen, Rilland, Waarde en Yerseke.

2.2 Bath

Bath ligt aan de oostkant van de gemeente Reimerswaal en is het meest oostelijke dorp van Zuid-Beveland. In 1593 is Bath verwoest door de zee. In 1787 is er op de oorspronkelijk plek een fort gebouwd. Dit fort beschermde de scheepvaart naar Antwerpen en oostelijk Zuid-Beveland, en zorgde het voor huisvesting van 300 soldaten. Verder bestond Bath in deze tijd uit aarden wallen, een kruitmagazijn, kazernes, kazematten en een tolhuis.

Het huidige dorpje bestaat uit bebouwing langs het oorspronkelijk stratenpatroon van het fort. De Kazernestraat, de Schansweg en de Arsenaalstraat zijn verwijzingen naar Fort Bath. De aarden wallen en de grachten zijn verdwenen. Bij de entree van Bath is de ligging van de gracht nog zichtbaar door de aanwezige deksloof van de brug. Van de gebouwen zijn alleen het arsenaal (foto) en een stenen schuur behouden.

De entree en het “Bathse bos” omvatten het grootste deel van het openbaar groen in het dorp.

TYPISCH GROEN IN REIMERSWAAL

2.3 Rilland

Rilland ligt aan de oostkant van de gemeente Reimerswaal en behoort met Bath tot de meest oostelijke dorpen van Zuid-Beveland. Het dorp is een kruisdorp, ontstaan in het teruggewonnen nieuwland, op een kruising van twee wegen. De rechtlijnige opbouw van het nieuwland komt sterk terug in de (groen)structuur van het dorp.

Rilland kenmerkt zich door een aantal bijzondere plekken. Zo staat bij de noordelijke entree van Rilland rijksmonument 'De Witte Molen', een stellingmolen uit 1851. Tegen de westelijke entree van het dorp ligt Het klooster van Rilland. Dit klooster is een voormalig Capucijnerklooster dat nu gebruikt wordt als arbeidershuisvesting. De voormalige tuin van dit klooster is deels bebouwd. De tuin is nog steeds herkenbaar door haar parkachtige karakter met oude bomen en een vijver. Tot slot kenmerkt Rilland zich door een landschappelijke inpassing van voornamelijk hoog opgaand groen.

Rilland is bij de Watersnoodramp in 1953 overstroomd. Meerdere bomen die de ramp hebben overleefd, hebben nu een monumentale status bereikt. Het beschermd dorpsgezicht aan de Hoofdweg is hier een voorbeeld van. Na de ramp zijn veel bomen opnieuw geplant om het verlies van de bomen te herstellen. Zo staat langs De Veste een rij platanen met potentiële monumentale waarde, die een bijzonder beeld vormt. Hierdoor wordt Rilland gekenmerkt door in het oog springende grote bomenrijen.

Ten noordwesten van Rilland ligt de Stationsbuurt. Deze lintbebouwing (een lintdorp dat zich heeft ontwikkeld langs een weg) is ontstaan rondom het station Rilland-Bath. Aan de westzijde van de bebouwing ligt de bijzondere groene plek het Vogelbosje. De plas binnen dit groengebied is een overblijfsel van de vroegere Vinkenssekreek. Deze kreek is tijdens de inpoldering deels verdwenen.

■ TYPISCH GROEN IN REIMERSWAAL ■

2.4 Krabbendijke

Krabbendijke ligt op het smalste stuk van Zuid-Beveland en daarmee ook van de gemeente Reimerswaal. Het dorp is net als Rilland een kruisdorp. Het rechte wegenpatroon van het nieuwland heeft geleid tot een rechtlijnige opbouw van wegen- en bebouwingspatroon, doorsneden door de ligging van kreken. Het landelijke dorp kenmerkt zich door de omliggende fruitboomgaarden.

In het hart van Krabbendijke ligt een siervijver. Deze vijver was oorspronkelijk een oude vate (foto, een drinkplaats voor het vee) waaraan een groen park met monumentale bomen grenst. Door de centrale ligging is dit een belangrijke groene plek in Krabbendijke.

De wijken in het dorp zijn in verschillende perioden aangelegd. Hierdoor heeft iedere wijk een eigen groen karakter. Op vele straat- en wijkgrenzen staan roodbladige bomen als herkenningstekens. De groenstructuur in de bessenwijk ligt over de loop van een voormalige kreek.

2.5 Waarde

Waarde ligt aan de zuidkant van de gemeente Reimerswaal en grenst aan de Westerschelde. Waarde is ontstaan als kerkringdorp op een hoge kreekrug in het oudland. Het dorp ontwikkelde zich in de omgeving van het dertiende-eeuwse kasteel van de Heren van Waarde.

Op dit moment heeft het dorp een agrarisch karakter. De oriëntatie van het huidige wegen- en bebouwingspatroon is vooral gericht op de centraal gelegen hervormde kerk. Vanaf de kerkring naar het noorden loopt de Kerkweg. Deze groene structuur loopt uit in het molengebied van standermolen 'De Hoed'. Dit gebied vormt de belangrijkste entree van het dorp. De Kerkweg vormt een belangrijke groene as door Waarde.

Verder is Parkzicht een bijzondere groene verblijfsruimte. In Parkzicht zijn een muziektent, een oorlogsmonument en het beeld genaamd 'Kind met geit' te vinden. De naastgelegen Raadhuisstraat wordt gekenmerkt door leilinden aan beide zijden. Samen maken zij deel uit van het historisch centrum van Waarde.

Bron: Zeeuwse Ankers

Krabbendijke

■ TYPISCH GROEN IN REIMERSWAAL ■

2.6 Oostdijk

Oostdijk is een kleine kern, gelegen tussen Krabbendijke en Kruiningen. In de 13e eeuw werd het dorp al vernoemd. Het dorp heeft meerdere keren te maken gehad met overstromingen. De huidige kern is ontstaan als versterkte nederzetting (redoute) in de bocht van de huidige Lavendeldijk, onderdeel van het oudland. Een deel van het dorp ligt als een lint langs de dijk en ander deel is als een ring aangegroeid. Oostdijk heeft een agrarisch karakter.

De dijken kruisen in het hart (zevensprong) van het dorp. Dit gebied vormt met zijn groene berm en dubbele bomenrijen de meest bijzondere groene structuur van het dorp. De Lavendeldijk, Nieuwlandse Binnendijk, Bolwerk en de Lapdijk zijn belangrijke groenstructuren. De groene verblijfsruimtes in Oostdijk worden intensief gebruikt.

2.7 Kruiningen

Kruiningen ligt aan de westkant van de gemeente, tegen de Westerschelde. Kruiningen is op een kreekrug ontstaan. Het dorp is gegroeid langs de verschillende bochtige wegen van het oudland die op dit punt samenkwamen. In de vroege middeleeuwen lag het kasteel Cruninghe in Kruiningen. In de 14de eeuw werd de kapel van dit kasteel verder uitgebouwd tot stenen kerk met toren, nu bekend als de Johanneskerk. Het watersnoodmonument van Jan Wolkers ligt tegen de zuidgevel.

Kruiningen kent verschillende bijzondere plekken. Zo ligt bij de zuidoostelijke entree van het dorp de groene terp van de Oude Molen. Ook de Hansweertsestraatweg is een bijzondere groene plek door de aanwezigheid van een tweezijdige bomenlaan. De oorspronkelijke aangesloten bebouwing op de kreekrug geeft weinig ruimte voor openbaar groen.

Nieuwe wijken in het dorp zijn ruimer opgezet en integraal ingericht. Hierdoor is er meer openbaar groen aanwezig. Ten zuiden van – en los van Kruiningen ligt de wijk Kruseveer. Deze wijk is ontstaan op het terrein van de voormalige veerhaven van Kruiningen.

2.8 Hansweert

Hansweert ligt langs de Westerschelde aan de westkant van de gemeente Reimerswaal. Het is ontstaan als boerengehucht in het oudland. Het dorp werd in 1353 voor het eerst genoemd en bestond vooral uit kleine boerderijen. Met een veerdienst en later de komst van het Kanaal door Zuid-Beveland groeide Hansweert. Het kanaal splitste Hansweert in een oostzijde en een westzijde en bracht veel handel en bedrijvigheid. In de 20e eeuw was dit kanaal zelfs één van de drukst bevaren kanalen van Europa. Hieraan kwam een eind toen in 1975 het Schelde-Rijnkanaal werd geopend en in de jaren '90 van de 20ste eeuw het Kanaal door Zuid-Beveland richting het oosten verlegd werd. Hierdoor werd een deel van het dorp gesloopt en kwam het dorp op een grotere afstand te liggen van het kanaal.

De voormalige kanaalarm vormt nu een ruime groenzone met een heel eigen karakter in de gemeente. Binnen deze groene zone is het oude sluizencomplex nog herkenbaar. De voormalige kanaaldijk langs de Leklaan is onderdeel van deze groene zone en vormt zichtbare historie.

Binnen de bebouwde kom van Hansweert liggen een aantal bijzondere plekken. Zo loopt centraal door Hansweert de (afgegraven) Boomdijk. Deze Boomdijk is een lommerrijke groene as bestaande uit dubbele bomenrijen.

Naar verhouding heeft Hansweert een grote hoeveelheid openbaar groen. Vooral de randzone en de groene as dragen hieraan bij. In het oude centrum is de groene ruimte beperkt.

TYPISCH GROEN IN REIMERSWAAL

2.9 Yerseke

Yerseke ligt in het noordwesten, grenzend aan de Oosterschelde. Het is gelegen in het oudland en ligt sinds de stormvloed van 1530 aan het water. Het dorp is ontstaan als ringdorp rond de kerk, op het hoogste punt van de kreekrug. Daaromheen lopen de straten in een stervormig patroon naar beneden. Een bijzonder gebouw is het voormalige gemeentehuis. Op dit moment is het Oosterscheldemuseum gevestigd in dit gebouw.

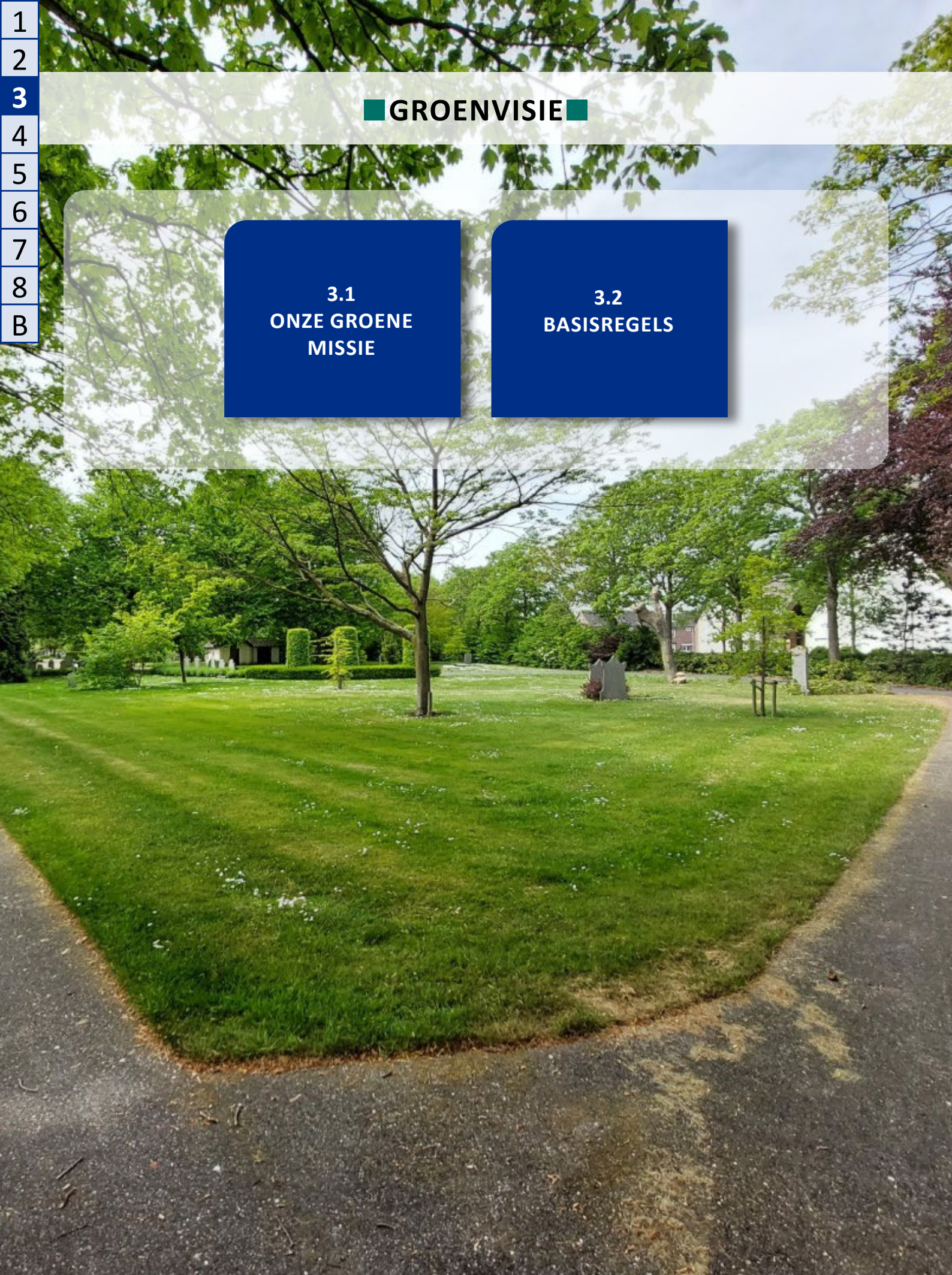
Aan de westzijde van het dorp ligt het weidevogelgebied 'De Yerseke Moer'. In de 19e eeuw is de oester- en mosselteelt sterk ontwikkeld. Hierdoor is Yerseke uitgegroeid tot een vissersdorp. Dit heeft als gevolg dat het dorp sterk gericht is op de Oosterschelde. Tegenwoordig heeft het dorp nog steeds een identiteit die sterk verbonden is met de mossel- en oestercultuur. De laatste jaren is de openbare ruimte ingericht met meer belevingswaarde voor het toerisme.

De wegenstructuur in Yerseke is bepaald door de historische wegen en dijken. Langs deze wegen en dijk zijn bijzondere bomenrijen te vinden die samen een groen netwerk vormen.

GROENVISIE

3.1
ONZE GROENE
MISSIE

3.2
BASISREGELS

■ GROENVISIE ■

Onze groenmissie:

“De gemeente Reimerswaal staat voor een passende, groene leefomgeving, met aandacht voor natuurwaarde, identiteit, klimaatadaptatie en het welzijn van de inwoners.”

Basisregels

Om de groene missie te bereiken volgt Reimerswaal zes basisregels:

1. Ontwikkelingen in het groen sturen we op basis van de vier thema's: welzijn, natuurwaarde, klimaatadaptatie en identiteit.
2. We betrekken inwoners bij de inrichting en het onderhoud van het groen.
3. Het groen in onze gemeente heeft een functie.
4. Ons groen richten we in voor de toekomst.
5. De gemeente werkt toe naar een groennorm.
6. Ons groen is schoon, heel en veilig.

De basisregels zijn de speerpunten die we gebruiken om onze groene missie na te streven. Op de volgende pagina's worden de vijf genoemde basisregels verder beschreven.

■ GROENVISIE ■

1: "Ontwikkelingen in het groen sturen we op basis van de thema's: welzijn, natuurwaarde, klimaatadaptatie en identiteit."

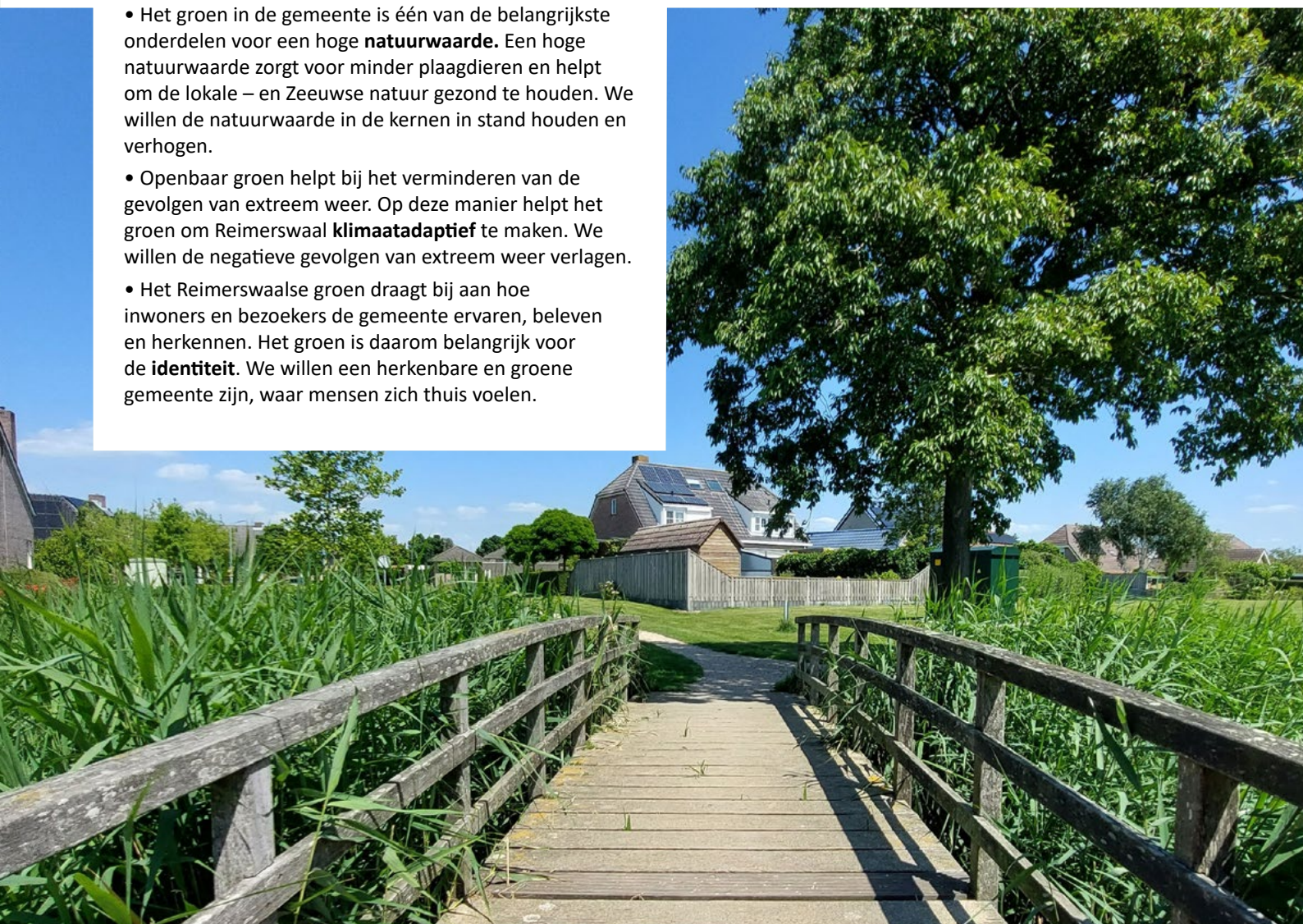
In ons groen zorgen we voor stabiliteit, maar wel met ruimte om te ontwikkelen. We letten bij het maken van keuzes in het groen vooral op de thema's welzijn, natuurwaarde, klimaatadaptatie en identiteit. Door op basis van deze thema's te sturen worden alle belangrijke functies van het groen meegewogen als we het groen ontwikkelen.

- Lichamelijk en geestelijk **welzijn** is voor iedereen belangrijk. Groen geeft rust in het hoofd en maakt bewegen prettiger. Daarom is groen onmisbaar voor een gezonde en prettige leefomgeving. We willen het groen optimaal laten bijdragen aan het welzijn van onze inwoners.
- Het groen in de gemeente is één van de belangrijkste onderdelen voor een hoge **natuurwaarde**. Een hoge natuurwaarde zorgt voor minder plaagdieren en helpt om de lokale – en Zeeuwse natuur gezond te houden. We willen de natuurwaarde in de kernen in stand houden en verhogen.
- Openbaar groen helpt bij het verminderen van de gevolgen van extreem weer. Op deze manier helpt het groen om Reimerswaal **klimaatadaptief** te maken. We willen de negatieve gevolgen van extreem weer verlagen.
- Het Reimerswaalse groen draagt bij aan hoe inwoners en bezoekers de gemeente ervaren, beleven en herkennen. Het groen is daarom belangrijk voor de **identiteit**. We willen een herkenbare en groene gemeente zijn, waar mensen zich thuis voelen.

2: "We betrekken inwoners bij de ontwikkeling van het groen."

Het openbaar groen in onze gemeente is een basisvoorziening die zoveel mogelijk wordt afgestemd op de plaatselijke behoeften. Om deze afstemming te bereiken betreft de gemeente de gebruikers (vooral inwoners en ondernemers in de gemeente) bij de ontwikkeling van het groen. De gemeente doet dit op een afgewogen manier door bij iedere ontwikkeling goed na te denken over wie waarbij betrokken wordt.

Omdat groen een basisvoorziening is, vindt de gemeente het belangrijk dat haar inwoners zich ook bewust zijn van het nut dat groen voor hem of haar heeft. Bij het vergroenen van de leefomgeving helpt het als de inwoners van Reimerswaal weten wat zij zelf kunnen bijdragen. De gemeente communiceert hierover via verschillende kanalen.

3: "Het groen in onze gemeente heeft een functie."

De gemeente gaat verschillende grote uitdagingen aan: woningtekort, klimaatverandering en de afname van de biodiversiteit zijn belangrijke voorbeelden hiervan. Om deze zaken het hoofd te bieden zijn maatregelen nodig die daar specifiek op gericht zijn. Dat kost ruimte, terwijl die ruimte juist niet altijd beschikbaar is. Kortom: Ondanks de groeiende druk op de openbare ruimte moeten we ook voldoende ruimte reserveren voor functies die de dorpen leefbaar houden. Om de ruimte zo goed mogelijk te gebruiken zetten we in op multifunctioneel ruimtegebruik in het groen: het groen in de gemeente is er altijd met meer dan één doel. Bij ontwikkelingen gelden de volgende uitgangspunten:

- Het groen past bij de functie van de plek
- Het groen wordt zo ingericht dat het zich kan ontwikkelen tot een volwassen geheel dat optimaal bijdraagt aan de kwaliteit van de leefomgeving.
- Al het gemeentelijk groen wordt ontwikkeld met een doel dat is gericht op het versterken van de basisthema's welzijn, natuurwaarde, klimaatadaptatie en identiteit.
- Groen wordt beschouwd als een functionele basisvoorziening.
- Het groen in de gemeente is gericht op het versterken van de functie (woonomgeving, centrumgebied, bedrijventerrein, enzovoort) van de plek.

4: "Ons groen richten we in voor de toekomst"

De gemeente streeft naar toekomstbestendig openbaar groen. Het groen wordt voor verschillende doeleinden en door allerlei mensen gebruikt. Daarom is het belangrijk dat het groen voor een langere periode aanwezig is en haar waarde tot uiting kan komen. Hiervoor is het belangrijk dat het groen van goede kwaliteit is. Groen van een goede kwaliteit is gezond, divers, functioneel, heeft de juiste omstandigheden om volwassen te worden en draagt bij aan een duurzame, prettige en gezonde leefomgeving. Maar groen staat niet op zichzelf. Een duurzame, prettige en gezonde leefomgeving wordt pas haalbaar als alle functies van de openbare ruimte (wegen, groen, water en riolering) elkaar ruimte bieden en op elkaar aansluiten.

Als het gaat over toekomstgericht groen zijn bomen een belangrijk onderwerp. Bomen moeten vaak 30 tot 40 jaar groeien voordat ze hun maximale waarde bereiken. Daarna kunnen ze die waarde nog tientallen jaren behouden. Ter vergelijking: een straat heeft zijn maximale waarde direct na de aanleg, en verliest die vervolgens iedere dag een beetje. Na 30 jaar wordt de straat vervangen. De waarde van groen neemt direct na aanleg juist toe. De openbare ruimte is efficiënt aangelegd wanneer het groen behouden kan blijven als andere elementen (zoals verhardingen en ondergrondse infrastructuur) vervangen moeten worden.

Voor het planten van bomen moeten veel integrale afwegingen gemaakt worden. Zo kunnen we niet overal bomen planten in bestaande woonwijken. De gemeente plant bomen op een duurzame manier.

■ GROENVISIE ■

5: "De gemeente werkt toe naar een groennorm."

Dit is een richtlijn voor de hoeveelheid openbaar groen per woning, en voor de kwaliteit die dit groen moet hebben. De groennorm is gebaseerd op landelijke cijfers en ervaringen. Bij de groennorm horen een aantal uitgangspunten:

- De groennorm is bij de ontwikkeling van nieuwe gebieden, zoals een woonwijk of bedrijventerrein, een **regel**. We duiken niet onder de norm.
- De groennorm is bij grote herontwikkelingen, zoals het herinrichten van grote gebieden (bedrijventerreinen, wijken of buurten) een **ambitie**. We proberen zo dicht mogelijk bij de norm te komen.
- De groennorm is bij kleine herontwikkelingen, zoals de herinrichting van een straat, park of plein, een **kans**.
- De groennorm is een **streven**: de gemeente streeft ernaar om in iedere wijk dichterbij de groennorm te komen.

6: "Ons groen is schoon heel en veilig."

De inwoners van Reimerswaal hechten veel waarde aan een netjes onderhouden groene buitenruimte die ook aantrekkelijk en veilig is om in te recreëren en verblijven. De beheerkwaliteit van het groen in onze gemeente is daarom hoog. Het groen in onze gemeente is opgeruimd, met zo min mogelijk (zwerf)afval en vervuilende stoffen. Ook is het groen zoals het bedoeld is: schade wordt hersteld. De veiligheid van het groen heeft een hoge prioriteit. Zo worden de bomen regelmatig gecontroleerd om de kans op schade en gevaarlijke situaties (door takbreuk of omvallende bomen) zo klein mogelijk te houden. Ook wordt het groen zo ingericht dat het geen gevaarlijke verkeerssituaties oplevert.

DE GROENNORM

In de groennorm gaat de gemeente bij ontwikkelingen uit van de volgende verhoudingen:

- Maximaal 60% van het grondoppervlak is uitgeefbaar voor wonen.
- Maximaal 75% van het grondoppervlak is uitgeefbaar voor bedrijven.
- Minimaal de helft van het resterende grondoppervlak is groen, gereserveerd voor functies als verblijven, klimaatadaptatie en esthetisch groen.
- Maximaal de helft van het resterende grondoppervlak is grijs, gereserveerd voor functies zoals infrastructuur en nutsvoorzieningen.

Oppervlaktewater telt niet mee in de groennorm.

THEMA'S

4.1
WELZIJN

4.2
NATUURWAARDE

4.3
KLIMAATADAPTATIE

4.4
IDENTITEIT

1
2
3
4
5
6
7
8
B

THEMA'S

In dit hoofdstuk staan de vier thema's (zie basisregel 1) verder uitgewerkt. Elke paragraaf bestaat uit een korte toelichting van het thema, een aantal ambities en de maatregelen die bij die ambities horen.

De ambities in dit plan zijn ideaalbeelden die we als gemeente nastreven. De ambities geven richting aan de keuzes die we maken, maar zijn niet bindend.

■ WELZIJN ■

4.1 Welzijn

De gemeente vindt het belangrijk dat de openbare ruimte een veilige en gezonde plek is die eraan bijdraagt dat Reimerswalers zich lichamelijk en geestelijk goed voelen. Het groen in de gemeente speelt hierin een belangrijke rol. In een groene omgeving voelen mensen zich mentaal beter, en mensen verkiezen bij het bewegen, rusten en ontmoeten groene plekken boven grijze plekken. Uit verschillende studies is gebleken dat mensen die in groene wijken wonen en werken meer bewegen, productiever zijn en minder stress ervaren dan mensen die in versteende wijken wonen.

“Lichamelijk en geestelijk welzijn is voor iedereen belangrijk. Groen geeft rust in het hoofd en maakt bewegen prettiger. Daarom is groen onmisbaar voor een gezonde en prettige leefomgeving. We willen het groen optimaal laten bijdragen aan het welzijn van onze inwoners.”

WELZIJN

Ambities

Ons groen geeft voldoende de gelegenheid om op een prettige manier te bewegen, rusten en ontmoeten.

- Ruimte bieden voor rust, verblijfs- en beweegplekken.
- Groene verblijfplekken zo inrichten dat bewegen, ontmoeten en rusten aangenaam is.
- Ruimte bieden voor aantrekkelijke groene 'ommetjes'.

Het groen in de gemeente is stimulerend voor de ontwikkeling van kinderen in de gemeenten.

- We ondersteunen de vergroening van schoolpleinen.
- Ruimte bieden voor natuurlijke speelruimtes.
- Groene speelplekken inrichten met natuurlijke speelaanleidingen die de verbeeldingskracht van kinderen uitdagen.

We willen groen aan laten sluiten bij de lokale behoeften van de inwoners

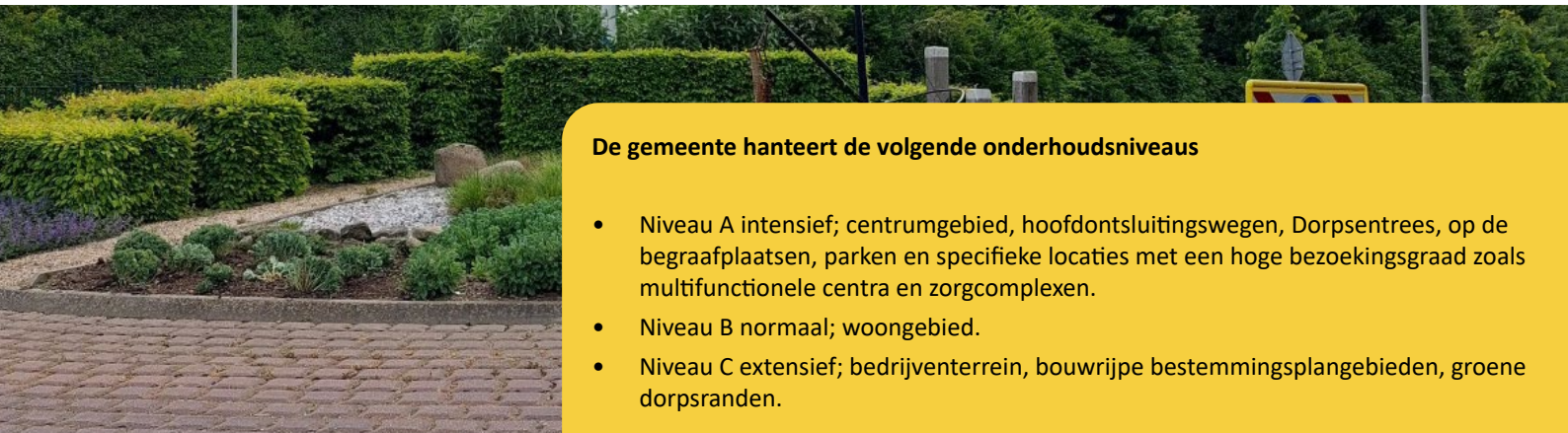
- De gemeente biedt informatie aan inwoners over het vergroenen van privétuinen.
- We betrekken de inwoners gericht bij nieuwe inrichtingen en ontwikkelingen in het groen.

Groen is altijd in de buurt.

- We willen dat iedere inwoner een groene verblijfplek heeft binnen 300 meter van de woning.

Ons groen is schoon, heel, veilig en toekomstbestendig.

- Openbaar groen wordt integraal ontwikkeld en aangelegd.
- De gemeente beheert het openbaar groen op basis van de CROW-kwaliteitsniveaus die gekoppeld zijn aan de functiegebieden.
- De gemeente streeft ernaar om het openbaar groen in alle gebieden te onderhouden op A-niveau. Als dit in piekperiodes of bijzondere omstandigheden niet gehandhaafd kan worden, dan kiezen we ervoor om het onderhoudsniveau te laten zakken naar het basisniveau wat is toegekend aan het betreffende gebied (B of C).
- De gemeente monitort en beheert alle openbare bomen in de gemeente regelmatig. Zo is er zicht op de leeftijd en omvang van de bomen en hun gezondheid.
- Er wordt geen chemische (onkruid)bestrijding toegepast in de openbare ruimte, uitzonderingen daargelaten.

De gemeente hanteert de volgende onderhoudsniveaus

- Niveau A intensief; centrumgebied, hoofdonthutingswegen, Dorpsentrees, op de begraafplaatsen, parken en specifieke locaties met een hoge bezoeksgraad zoals multifunctionele centra en zorgcomplexen.
- Niveau B normaal; woongebied.
- Niveau C extensief; bedrijventerrein, bouwrijpe bestemmingsplangebieden, groene dorpsranden.

■ NATUURWAARDE ■

4.2 Natuurwaarde

Natuurwaarde is de waarde die het groen biedt voor dieren (ook insecten). Groen kan door dieren gebruikt worden voor allerlei doeleinden. Verblijven, vestigen, nestelen, verplaatsen, voedselbron zijn voorbeelden hiervan.

Het is belangrijk dat de natuurwaarde binnen de gemeentegrenzen wordt gehandhaafd en daar waar mogelijk wordt verhoogd, door herplant of compensatie van verloren gegane groenstructuren op dijken en langs infrastructuur. Dijkbeplanting en bomenrijen op dijken vormen een ecologische verbinding door het buitengebied.

De ligging als natuurlijke 'poortgemeente' zorgt ervoor dat de natuurwaarde in Reimerswaal veel invloed heeft op de natuurwaarde op de rest van het eiland. Een hoge natuurwaarde zorgt voor de verspreiding van inheemse planten en dieren. Een goed biologisch evenwicht beperkt de verspreiding van plaagdieren en ziektes. Dit heeft direct effect op onze voedselvoorziening en gezondheid.

Groen met een hoge natuurwaarde heeft minder ondersteuning nodig om te overleven. Ook draagt een hogere natuurwaarde bij aan de beleefbaarheid van de openbare ruimte.

"Het openbaar groen in de gemeente is een van de belangrijkste dragers voor de natuurwaarde. Een hoge natuurwaarde zorgt voor minder plaagdieren en helpt om de leefomgeving in de gemeente gezond te houden. We willen de natuurwaarde behouden en waar mogelijk verhogen. Om dit doel te kunnen halen is het onmisbaar dat Reimerswalers allemaal een steentje bijdragen."

■ NATUURWAARDE ■

Ambities

De natuurwaarde binnen de bebouwde kom blijft in stand.

- De gemeente maakt zoveel mogelijk gebruik van divers en inheems groen.
- Bij uitbreidingen van de kernen wordt ruimte gereserveerd voor natuurlijk ingerichte groenzones die verbonden zijn met het buitengebied.
- De gemeente beschermt bestaande (bekende) natuurwaarden en stimuleert natuurinclusief bouwen door al in de planfase samenwerking te zoeken met de initiatiefnemer.
- Invasieve exoten op gemeentegrond worden actief bestreden (reuzenberenklauw, duizendknoop) en actief gecommuniceerd richting ketenpartners en inwoners.

De natuurwaarde wordt op gerichte manieren en plekken verhoogd.

- Het maaibeleid van de gemeente is erop gericht om de natuurwaarde van grasland en gazons in stand te houden en te verhogen. Dit wordt gedaan door het toepassen van verschillende maaieregimes (zie kader onderaan de pagina).
- De gemeente verhoogt de natuurwaarde van grasland door haar maaibeleid (stapsgewijs) door te ontwikkelen. Dit gebeurt door:
  - o Locaties aan te wijzen die met het oog op de functies 's en thema's in een ander maaieregime opgenomen kunnen worden.
  - o Pilots op te zetten om nieuwe maaieregimes te ontwikkelen gericht om natuurwaarde te verhogen.
- De gemeente gaat op zoek naar locaties en routes om natuur te verbinden. Hiervoor wordt zowel binnen als buiten de bebouwde kom gezocht.
  - o Door bijvoorbeeld bloemrijke akkerranden te stimuleren.
- Er worden locaties aangewezen waar de natuurwaarde kan worden verhoogd; deze worden opgenomen in een kanskaart.
- De gemeente gaat een samenwerking aan met een (lokale) ecooloog om natuurwaarde optimaal te verhogen.
- De gemeente werkt in overeenstemming met de wet natuurbescherming.
- Bij het beheer wordt rekening gehouden met de doelmatige inzet van machines. Er wordt daarbij gestreefd naar een zo duurzaam mogelijke inzet van machines.

1
2
3
4
5
6
7
8
B

■ NATUURWAARDE ■

Gevarieerd maaien voor meer natuurwaarde

Wat is natuurvriendelijker? Gevarieerd maaien of zo min mogelijk maaien? In de natuur houden wilde dieren graslanden kort. Dat doen ze niet heel netjes: soms grazen ze heel veel, en soms weer wat minder. Veel planten hebben zich daarop aangepast. Gevarieerd maaien lijkt op het 'maaien' dat wilde dieren doen. Zo zorgt het ervoor dat er meer verschillende plantensoorten groeien en tot bloei komen, ondanks dat er geen grazers zijn. Dit zorgt voor meer variatie in soorten, wat goed is voor de natuur. Als we (bijna) niet maaien, dan verruigen de graslanden waardoor een hoop plantensoorten uiteindelijk weer verdwijnen. Het gehele areaal minder maaien leidt tot minder variatie, diversiteit en natuurwaarde in de bebouwde kom. Met ons "gevarieerd maaien-beleid" bieden we zowel frequent gemaaid gras aan op plaatsen waar de functie of veiligheid daarom vraagt. En divers gemaaid grasvlakken op plaatsen waar dat kansen biedt aan inheemse flora en fauna.

Maairegimes

- Begrazing
- Hooilandbeheer
- 1 x per jaar te maaien en afvoeren; gericht op verschraling
- 2 x maaien; behoud van kruidenrijk grasland
- 5 x maaien; gericht op verkeersveiligheid en behoud van grasland
- 20-24 x maaien; gericht op gazonbeheer

■ KLIMAATADAPTATIE ■

4.3 Klimaatadaptatie

In Nederland hebben we steeds vaker te maken met extreem weer, zoals extreme hitte, wateroverlast en periodes van droogte. De gemeente heeft als wens om het groen in de dorpen zo in te richten dat extreem weer minder effect heeft op de leef- en woonkwaliteit. Dit heet klimaatadaptief inrichten.

Klimaatadaptief groen helpt om water vast te houden, wat zorgt voor minder water op straat, in huis en in het riool. Ook helpt groen om de bodem langer vochtig te houden als het lang droog is. Gezonde, grote bomen en parkachtige plekken zorgen ervoor dat de omgeving tot wel 15 graden koeler aanvoelt, wat een groot verschil maakt op hete dagen.

“Openbaar groen helpt bij het verminderen van de gevolgen van extreem weer. Op deze manier helpt het openbaar groen om Reimerswaal klimaatadaptief te maken. We willen de negatieve gevolgen van extreem weer verlagen.”

Ambities:

We willen groen inzetten als instrument tegen de negatieve gevolgen van extreem weer.

- De gemeente maakt ruimte voor extra bomen in de openbare ruimte.
- De gemeente zoekt naar het vergoenen van stenige plekken.
  - o ...maar realiseert zich ook dat dat niet altijd mogelijk is.
- De gemeente minimaliseert het gebruik van onnodige verharding in de openbare ruimte en stimuleert de particulieren om eigen terrein te vergroenen.
- De gemeente stimuleert het planten van bomen op private grond, en biedt bij verlies van openbare bomen de aanwonenden een boom cadeau aan.
- Groene verblijfsruimtes worden (waar nodig) zo ingericht dat ze ten tijde van hevige buien dienen als locaties voor wateropvang.

De gemeente stimuleert vergroeningen in privétuinen.

- De gemeente stimuleert haar inwoners om de straatkant van de woning te vergroenen.
  - o Tegels vervangen door groen
  - o Geveltuintjes
  - o Boom planten in tuin

IDENTITEIT

4.4 Identiteit

Identiteit is dat wat uniek of eigen is aan de plaats. Gerichte groenkeuzes geven per woonkern nèt een andere beleving, oriëntatie en kan de lokale cultuur en historie versterken. Dat maakt onze identiteit beleefbaar en hierdoor voelen we ons thuis. voelen we ons thuis.

“Het Reimerswaalse groen draagt bij aan hoe inwoners en bezoekers de gemeente ervaren, beleven en herkennen. Het groen is daarom belangrijk voor de identiteit. We willen een herkenbare en groene gemeente zijn.”

IDENTITEIT

Ambities:

We willen de openbare ruimte van Reimerswaal zo inrichten dat het past bij het karakter van de dorpen.

- De gemeente probeert waar mogelijk gebruik te maken van groen dat past bij de cultuurhistorie van het dorp.
- Cultuurhistorisch groen wordt zoveel mogelijk in stand gehouden.
- Veelgebruikte entrees van de dorpen en A-locaties worden met aantrekkelijk groen aangekleed.

We willen dat iedere straat in de gemeente groen is aangekleed. Dit versterkt de groene Reimerswaalse identiteit en draagt bij aan klimaatadaptatie.

- We streven groene aankleding in iedere straat na op zowel privéterrein als gemeentelijke gronden.
- Bij nieuwe ontwikkelingen moet altijd ruimte worden gemaakt voor groen.
- Bij herontwikkelingen is de inpassing van bestaand en nieuw groen altijd een belangrijk thema.

■ GROEN: GEBIEDEN EN STRUCTUREN ■

**5.1
FUNCTIEGEBIEDEN**

**5.2
STRUCTUREN PER
KERN**

■ GROEN: GEBIEDEN EN STRUCTUREN ■

Een kern is opgebouwd uit verschillende functiegebieden zoals centrumgebied, woonwijken, bedrijfsterreinen en groene ruimten waaronder begraafplaatsen en parken. Deze worden met elkaar verbonden door groenstructuren in de vorm van wegen, dijken en andere lijnvormige structuren.

Dit hoofdstuk gaat in op de aanwezige waarden en kansen voor de groene ambities.

De ontwikkelingen sturen we op basis van de vier thema's:

- Welzijn
- Natuurwaarde
- Klimaatadaptatie
- Identiteit

- Ieder thema heeft vier ambitieniveaus:
- ++++ Het thema heeft een **hoge** prioriteit
  - +++ Het thema heeft een **sterke** prioriteit
  - ++ Het thema heeft een **matige** prioriteit
  - + Het thema heeft een **zwakke** prioriteit

De prioriteit komt voort uit de aanwezige groenwaarde en groene ontwikkelingskansen van het functiegebied. Een zwakke prioriteit betekent dat er geen specifieke aandacht aan het thema besteed wordt.

■ GROEN: GEBIEDEN EN STRUCTUREN ■

5.1 Waarden van de functiegebieden

Voor ieder functiegebied is per thema (welzijn, natuurwaarde, klimaatadaptatie, identiteit) aangegeven in welke mate de gemeente deze waardeert en we kansen zien.

Woongebied

Woongebieden beslaan het grootste deel van de kernen. In deze gebieden is prettig, veilig en gezond wonen het belangrijkste uitgangspunt. Het welzijn van de inwoners is het belangrijkste doel maar klimaatadaptatie heeft een hogere prioriteit. Voor het versterken van de natuurwaarde en klimaatadaptatie doen we ook een beroep op de inwoners zelf, want tuinen kunnen hierin een grote rol vervullen.

++++

+++

+++

+++

Bedrijventerrein

Bedrijventerreinen zijn voor bedrijvigheid ingerichte gebieden. Deze bedrijvigheid beperkt zich vooral tot de wegen en bedrijven zelf; de groene ruimte wordt vaak juist met rust gelaten. Door landschappelijke inpassing krijgen planten en dieren de mogelijkheid om zich daar te vestigen.

Groen op bedrijventerreinen zorgt ook voor een betere waterhuishouding en minder hittestress, dat geeft een prettigere werkomgeving.

++

+++

+++

++

Centrumgebied

Centrumgebieden worden dagelijks veel bezocht en gebruikt. Het groen op deze plek moet goed aansluiten op de vele gebruiksfuncties die in het centrumgebied samenkomen. De ruimte is beperkt, daarom is het belang van aantrekkelijk en gezond groen heel groot.

In de centrumgebieden is het daarom een prioriteit om het groen zo in te richten dat het op alle thema's een zo hoog mogelijke waarde heeft.

++++

++

++++

++++

■ GROEN: GEBIEDEN EN STRUCTUREN ■

Groene ruimten zoals parken en begraafplaatsen

Parken en begraafplaatsen zijn de belangrijkste groene plekken in de kernen.

Parken zijn bedoeld voor het welzijn van de inwoners. In de parken kunnen mensen bewegen, spelen, elkaar ontmoeten en tot rust komen. Daarnaast zijn parken altijd groen ingericht. Dit maakt ze ook erg waardevol voor de natuurwaarde en klimaatadaptatie. Dieren kunnen in de parken leven, vinden hier eten en nestgelegenheid. De beplanting in de parken zorgt voor schaduw, berging- en infiltratie van regenwater. De parken dragen bij aan de groene identiteit van de kernen.

Begraafplaatsen zijn rustige, groen ingerichte plekken. Het is belangrijk dat begraafplaatsen een respectvolle en schone uitstraling hebben. De rustige sfeer en de groene inrichting biedt kansen voor natuurwaarde. Begraafplaatsen hebben ook een grote waarde voor klimaatadaptatie.

++++

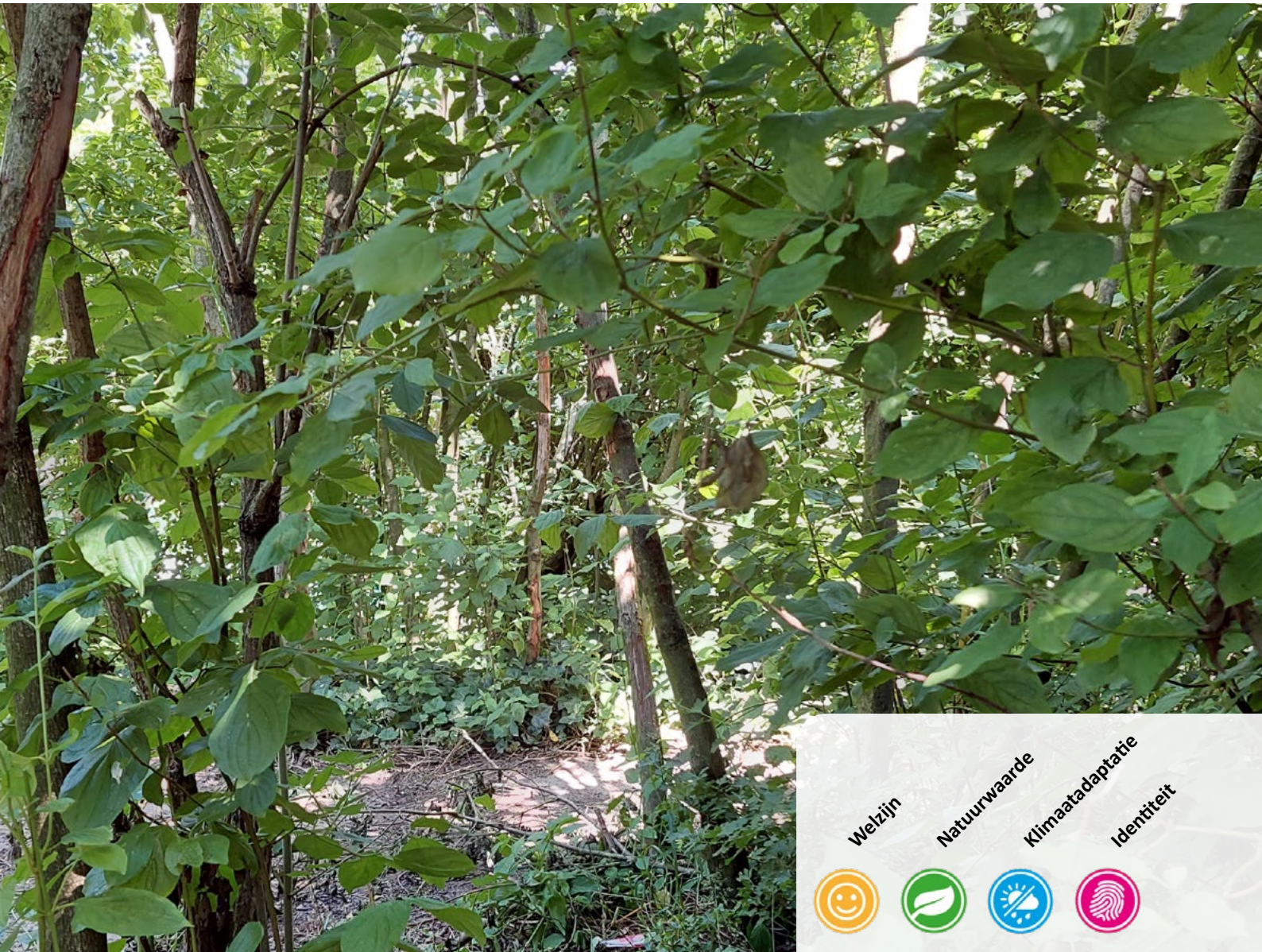
++++

++++

++++

Welzijn
Natuurwaarde
Klimaatadaptatie
Identiteit

GROEN: GEBIEDEN EN STRUCTUREN

5.2 Groenstructuren

De groenstructuren, in de vorm van wegen, dijken en andere lijnvormige structuren, verbinden de verschillende functiegebieden met elkaar.

Hoofdstructuurlijnen

De hoofdstructuurlijnen hebben vooral een verkeer geleidende en verbindende functie. Hieronder vallen vooral bomenrijen (en het daarbij horende groen) langs hoofdwegen.

De hoofdstructuurlijnen vormen een zoveel mogelijk aaneengesloten verbinding tussen de functiegebieden. Daardoor zijn ze belangrijk voor de natuurwaarde in een kern.

De hoofdstructuurlijnen zijn bepalend voor de uitstraling van de kern. Hoofdstructuurlijnen dragen ook bij aan het lokale welzijn en klimaatadaptatie.

++

+++

++

++++

Nevenstructuurlijnen

De nevenstructuurlijnen hebben net zoals de hoofdstructuurlijnen een verkeer geleidende en verbindende functie. De nevenstructuurlijnen zijn meer gericht op de lokale inrichting.

Daar is vaak wat minder ruimte voor de grootste boomsoorten. De natuurwaarde is ook bij nevenstructuurlijnen belangrijk. De nevenstructuurlijnen lopen door woongebieden en verbinden deze met elkaar.

+++

+++

++

+++

Waardevolle structuurlijnen

Groene structuurlijnen die niet gebonden zijn aan verkeer, zijn vastgelegd als waardevolle structuur. Dit zijn bijvoorbeeld voormalige krekken, historische dijken recreatieve routes. Deze hebben vaak verbindende functie voor de natuurwaarde.

+++

++++

++

++++

Welzijn
Natuurwaarde
Klimaatadaptatie
Identiteit

■ GROEN: GEBIEDEN EN STRUCTUREN ■

5.3 Gebieden met een bijzondere waarde

Een aantal gebieden in de kernen hebben een hoge waarde voor de identiteit en historie. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de entrees van de kernen of de oesterputten in Yerseke.

Deze plaatsen kunnen aantrekkelijker worden gemaakt door toepassing van (kleurrijk) groen.

Entrees

Een entree van een kern bepaald de eerste indruk. De entrees zijn dan ook de visitekaartjes van de gemeente. We streven ernaar om alle entrees aantrekkelijk- en groen aan te kleden, met waar mogelijk verwijzingen naar de lokale cultuur.

Groene dorpsranden

De groene dorpsranden vormen de overgang tussen het buitengebied en de kernen. De groene dorpsranden zijn bedoeld om aan te sluiten op het omliggende landschap. De dorpsranden dragen bij aan de verhoging van de natuurwaarden. De groene inrichting biedt kansen voor waterberging, recreatie en koele verblijfsplekken.

De functiegebieden en structuurlijnen kunnen voorlopig via de website worden ingezien en worden later onderdeel van het omgevingsplan.

1
2
3
4
5
6
7
8
B

■ BOMENBELEID ■

**6.1
DE WAARDE VAN
BOMEN**

**6.2
EEN DUURZAAM
BOOMBESTAND**

**6.3
TOELICHTING OP DE
APV**

1
2
3
4
5
6
7
8
B

■ BOMENBELEID ■

6.1 De waarde van bomen

Bomen hebben binnen het openbaar groen een bijzondere plek. Met hun omvang, kroonmassa, bladoppervlak en wortelgestel hebben zij heel veel invloed op de leefomgeving. Een boom zorgt voor een toekomstbestendige openbare ruimte. Zo bieden grote bomen schaduwrijke plekken, die op warme dagen voor verkoeling zorgen. Bovendien zorgen bomen voor een schonere lucht en vangen ze CO₂ op. Dit draagt positief bij aan de volksgezondheid. Volwassen bomen zijn daarnaast onmisbaar voor de biodiversiteit in de gemeente, en zijn erg belangrijk voor de herkenbaarheid en uitstraling van de kernen en het buitengebied. Kortom, bomen hebben een grote positieve invloed op de leefomgeving. Een gezond bomenbestand is dus zeer waardevol voor onze gemeente.

■ BOMENBELEID ■

6.2 Toewerken naar een duurzaam boombestand

Behoud van bestaande houtopstand inclusief beheer

Een volwassen bomenbestand levert de meeste waarde op voor de samenleving. Daarom zetten we in op een transitie naar een houdbaar volwassen bomenbestand. Dit doen we als volgt:

- Nieuwe bomen aanplanten in goede groeiplaatsen waarin de boom volwassen kan worden.
  - Integrale afstemming is hierbij een sleutelbegrip.
  - In uitzonderingsgevallen kunnen we alsnog kiezen voor bomen op plaatsen waar ze niet volwassen kunnen worden. Dit doen we alleen als het planten van een boom met een korte levensverwachting een duidelijke meerwaarde heeft ten opzichte van andere (groene) oplossingen en/of niks doen.
  - We hanteren de volgende richtlijnen bij boomcompensatie.
    - De belangrijkste effecten van een boom zijn merkbaar binnen enkele tientallen meters van de (volwassen) boom. Bij herplant zoeken we daarom eerst naar mogelijkheden om de boom dichtbij te vervangen (binnen een straal van 30 meter).
    - Alleen als het echt niet mogelijk is om een boom dichtbij te herplanten zoeken we naar herplant op afstand.
    - Wanneer herplant in de openbare ruimte niet mogelijk is zoeken we naar mogelijkheden om lokaal het planten van bomen door particulieren te stimuleren. Denk hierbij aan een boom cadeau die wordt aangeboden door de gemeente.
    - Als de bovenstaande richtlijnen niet mogelijk zijn gaan we op zoek naar financiële compensatie.
- Door uitdagingen en risicosituaties voor te zijn.
  - Ons hele bomenbestand wordt volgens de wettelijke zorgplicht gecontroleerd op veiligheid.
  - De controles worden cyclisch uitgevoerd. Dit betekent dat we ieder jaar een deel van ons bomenbestand controleren. Zo spreiden we kosten en kunnen we snel handelen in bijzondere situaties (bijvoorbeeld bij stormschade).

Monitoring en veiligheid

Veel bomen in de gemeente zijn na 1953 geplant. Hierdoor is een groot deel van de bomen in de gemeente de afgelopen tientallen jaren jong geweest. Daardoor zijn structurele boomveiligheidscontroles lange tijd niet noodzakelijk geweest. Inmiddels is de gemiddelde leeftijd van de bomen zo toegenomen dat we, net zoals de rest van het land, periodieke controles moeten uitvoeren om te voldoen aan de zorgplicht. Dit is de enige manier om de veiligheid van het bomenbestand te blijven garanderen.

Bomen hoeven niet ieder jaar gecontroleerd te worden. Daarom kiezen we ervoor om de boomcontroles gefaseerd uit te voeren: ieder jaar controleren we een deel (25%) van de bomen, zodat elke 4 jaar alle bomen aan de beurt komen. Zo spreiden we de kosten en inspanningen.

Slim controleren

De boomveiligheidscontrole biedt mogelijkheden om ons bomenbestand slimmer te gaan ontwikkelen. Een goed manier om deze kans te benutten is om tijdens boomcontroles informatie over iedere boom te verzamelen. Zo kunnen we de boomveiligheidscontrole structureel koppelen aan een update en uitbreiding van onze beheergegevens. Door deze update zal het in de toekomst makkelijker worden om op basis van data te ontwikkelen. Hierdoor wordt het makkelijke om te sturen op meetbare duurzaamheidsambities.

De eerste cyclus van 4 jaar wordt gecombineerd met een actualisatie van de beheergegevens.

■ BOMENBELEID ■

Herplant van verloren gegane houtopstand bij nieuwe ontwikkelingen en werkzaamheden

- We sturen aan op boominclusief ontwerpen bij ontwikkelingen/nieuwbouwplannen.
- We beschermen bomen bij werkzaamheden en eisen dat werkzaamheden in de buurt van bomen op een boomveilige manier worden uitgevoerd.

Nieuwe houtopstand

- Nieuwe bomen worden aangeplant op plekken waar ze voldoende ruimte hebben om gezond volwassen te worden.
- Bij de aanplant van bomen wordt integraal samengewerkt zodat het gebruik van de openbare ruimte (bijvoorbeeld parkeren, kabels/leidingen, verkeer) en de boom elkaar niet belemmeren.
- Bij de aanplant van bomen wordt rekening gehouden met de thema's welzijn, natuurwaarde, klimaatadaptatie en identiteit.
- Bij de aanplant van bomen wordt waar mogelijk rekening gehouden met bestaande zonnepanelen op daken.

Monumentale bomen blijven zolang mogelijk behouden

- Het bomenbeleid wordt geactualiseerd en gedigitaliseerd.

Bomen en zonnepanelen

Bomen en zonnepanelen op daken zijn allebei belangrijke manieren om de wereld duurzamer te maken. Daarom probeert de gemeente zoveel mogelijk met beiden rekening te houden. Toch is er een belangrijk verschil tussen de twee: de effecten van een boom zijn vooral merkbaar rondom de boom zelf (plaatsgebonden), en het effect van een zonnepaneel kan ook op afstand benut worden (niet plaatsgebonden). Daarnaast kunnen bomen ervoor zorgen dat omwonenden juist minder energie verbruiken (bijvoorbeeld omdat de airco minder nodig is) en verbeteren bomen de leefomstandigheden aantoonbaar. Bomen en duurzame energieopwekking (zonnepanelen) zijn allebei belangrijk voor een duurzame leefomgeving, maar omdat bomen plaatsgebonden zijn, zullen zij in de openbare ruimte meestal voorrang krijgen op zonnepanelen.

■ BOMENBELEID ■

6.3 Toelichting op APV

Alle regels die gaan over het kappen en beschermen van bomen staan in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV). Hieronder staan de voor inwoners belangrijkste uitgangspunten over bomen samengevat.

LET OP: Niet alle uitgangspunten uit de APV zijn in deze paragraaf beschreven. Raadpleeg altijd de meest recente versie van de APV voordat u aan de slag gaat met of rondom bomen. De meest recente versie van de APV is altijd leidend, ook als die niet overeenkomt met wat in dit groenplan staat genoemd. Als in deze paragraaf het woord boom of bomen staat wordt daarmee een houtopstand bedoeld zoals in de APV staat omschreven.

Kapvergunning

Voordat een boom gekapt mag worden moet worden nagegaan of voor de kap een vergunning nodig is. Dit is terug te vinden in de APV. Hieronder staan een aantal (maar zeker niet alle) gevallen benoemd waarin geen kapvergunning nodig is.

- Bomen met een stamdiameter (stamdoorsnede) van minder dan 20 centimeter, gemeten op 1,3 meter boven het maaiveld. Bij een meerstammige boom geldt voor alle stammen de diameter van de dikste stam.
- Bomen in achtertuinten van woningen, zolang deze niet zijn geregistreerd bij de Bomenstichting of zijn opgenomen in de lijst 'monumentale en waardevolle bomen in Reimerswaal'.

Weigeringsgronden

Een aangevraagde omgevingsvergunning wordt beoordeeld door de gemeente. De gemeente kan een omgevingsvergunning weigeren wanneer de boom aan specifieke uitgangspunten voldoet. Deze uitgangspunten staan beschreven in bijlage A van dit plan.

Herplant- en instandhoudingsplicht

In de gemeente geldt een herplant- en/of instandhoudingsplicht, tenzij in de omgevingsvergunning anders is aangegeven.

Een herplantplicht en/of boete wordt sowieso opgelegd als iemand illegaal (dus zonder de juiste vergunning) een boom verwijdert of beschadigt. Een herplantplicht betekent dat een verwijderde boom verplicht moet worden gecompenseerd door een nieuwe boom te planten. Hieraan kunnen aanvullende voorwaarden worden verbonden.

De instandhoudingsplicht houdt in dat iemand verplicht kan worden om maatregelen te nemen die een kapvergunningsplichtige boom beschermen tegen bedreigingen, zoals rigoureuze snoei of schade aan de wortels en stam.

1
2
3
4
5
6
7
8
B

■ BOMENBELEID ■

Bestrijding van ziekten en plagen

De eigenaar van één of meerdere bomen met (volgens de Plantziektenwet of naar oordeel van het bevoegd gezag) een risicovolle ziekte/aantasting kan worden verplicht deze bomen volgens de geldende regelgeving te behandelen of te verwijderen.

Afstand van de erf grenslijn

In de APV van gemeente Reimerswaal wordt een kleinere 'verboden zone' gehanteerd dan in het Burgerlijk Wetboek. Bomen moeten op minimaal 0,5 meter van een erf grens worden geplant. Dit wordt gemeten vanaf het midden van de stam ter hoogte van het maaiveld (de grond). Voor openbare bomen geldt een vrijstelling van deze 'verboden zone', zolang die bomen een aantoonbare waarde/functie vervullen. De gemeente plant bomen bij voorkeur verder dan 0,5 m van de erf grenzen, om later overlast (takken, wortels, schaduw) te beperken.

Uitzicht belemmerende beplanting

De eigenaar van een boom, heg of andere beplanting die het zicht op een verkeerssituatie belemmert of op andere manieren risicovolle situaties veroorzaakt kan worden verplicht de boom of beplanting aan te passen. Bijvoorbeeld door te snoeien, in te binden of te verwijderen.

Voorbeeld: uitzichtbelemmerende beplanting

■ PARTICIPATIE ■

**7.1
WAAROM
SAMENWERKEN?**

**7.2
WANNEER
SAMENWERKEN?**

**7.3
MET WIE
SAMENWERKEN?**

**7.4
OP WELKE MANIEREN
SAMENWERKEN?**

**7.5
COMMUNICATIE**

■ PARTICIPATIE ■

7.1 Waarom willen we samenwerken?

Het openbaar groen is van de gemeente, maar voor haar inwoners. Het groen wordt aangelegd en ontwikkeld om zoveel mogelijk mensen een prettige leefomgeving te bieden. Helaas is het niet mogelijk om voor iedereen het perfecte te doen. Daarom zijn we altijd op zoek naar het algemeen belang boven het individuele belang:

- Wat wil iedereen en wat doen we als mensen tegenstrijdige dingen willen?
- Wat is nu nodig en wat is in de toekomst nodig?
- Is dat wat we willen ook dat wat nodig is?
- ...en nog meer van zulke vragen.

Het perfecte antwoord op deze vragen bestaat niet. Elke ontwikkeling heeft invloed op een hoop mensen. Mensen met verschillende levens, mogelijkheden, wensen en ideeën.

Wel weten we dat meer mensen meer weten. We willen daarom samen op zoek gaan naar de juiste antwoorden (én de juiste vragen) wanneer we dingen veranderen die een groot verschil maken in het leven van Reimerswalers. De gemeente heeft de verantwoordelijkheid om afgewogen keuzes te maken. Om de keuzes af te kunnen wegen wordt geluisterd naar Reimerswalers.

7.2 In welke gevallen wil de gemeente samenwerken?

De gemeente heeft veel vakkennis in huis en werkt samen met professionele partijen om die kennis aan te vullen als dat nodig is. Wanneer kleine veranderingen nodig zijn maken we daarom zelf keuzes. Wanneer veranderingen een grote invloed (kunnen) hebben op mensen en/of bedrijven zoeken we manieren om samen te werken.

We zoeken samenwerking op bij:

1. De planvorming van een nieuwe ontwikkeling.
2. Een wat grotere herinrichting van de bestaande openbare ruimte.

Bij kleine vernieuwing zoals het vervangen van plantsoenbeplanting wordt rekening gehouden met de belangen van de direct omwonenden. De gemeente maakt hierin zelf keuzes, maar kijkt wel per vernieuwing of het nodig is om contact op te nemen met omwonenden.

■ PARTICIPATIE ■

7.3 Met wie wil de gemeente samenwerken?

De gemeente ziet het nut van samenwerking in en wil dit in de toekomst graag voortzetten. Bij elk project wordt er gekeken met welke partijen de samenwerking het meest waardevol is. Ook kijken we per project wie (directe) gevolgen ervaren van de nieuwe (her)inrichting of ontwikkeling. Met deze inwoners wordt altijd samenwerking opgezocht.

7.4 Op welke manieren wil de gemeente samenwerken?

Per project beoordelen we of samenwerking mogelijk is en op welke manier. Het gemeentelijk participatiebeleid is hier leidend in.

Betrekking bij ontwikkelingen

Bij ontwikkelingen willen we inwoners de kans bieden om mee te denken en mee te helpen. Hiervoor organiseren wij onder andere bewonersbijeenkomsten en inloopdagen. Ook verspreiden we via gemeentelijke kanalen vragenlijsten om uw mening te verzamelen. Wanneer inwoners aankloppen bij de gemeente om mee te helpen met het beheer van het Reimerswaals groen maken we hierover maatwerk afspraken.

Faciliterend

Wij staan altijd open voor (burger)initiatieven. In de afgelopen jaar hebben wij aantal keer meegeholpen bij aangedragen initiatieven. Zo vindt er elk jaar een Boomfeestdag plaats in samenwerking met verschillende Reimerswaalse basisscholen. Ter voorbereiding en tijdens deze dag helpen en ondersteunen wij de organisatoren. Dit willen we de komende jaren gaan voortzetten.

De komende jaren bieden wij als gemeente een boomcadeau aan in straten waar bomen gekapt worden of minder bomen herplant kunnen worden. Met dit initiatief proberen we het aantal bomen binnen de bebouwde kom te behouden. Verder stimuleren we als gemeente het planten van geveltuintjes op privaat terrein.

7.5 Communicatie

Vorm van communicatie

Communicatie naar inwoners is voor onze gemeente zeer belangrijk. Wij hebben hierin een proactieve houding en communiceren op een eerlijke manier. Dat wil zeggen dat we voorafgaand aan planvorming van een nieuwe ontwikkeling en een wat grotere herinrichting van de bestaande openbare ruimte de verwachtingen en afwegingen van onze werkwijze naar buiten toe communiceren.

Meldingen en klachten

Meldingen (dus ook klachten) over het gemeentelijk groen kunnen worden ingediend via het online meldingenplatform [fixi.nl](https://www.fixi.nl). Bij het indienen van een melding is het belangrijk dat in de melding een duidelijke beschrijving van de locatie staat. Op die manier kan er geen misverstand ontstaan over de plek waar de klacht over gaat. Ook zijn contactgegevens van de melder nodig zodat de gemeente contact kan opnemen over de oplossing.

De gemeente zal altijd de melding verwerken en erop reageren.

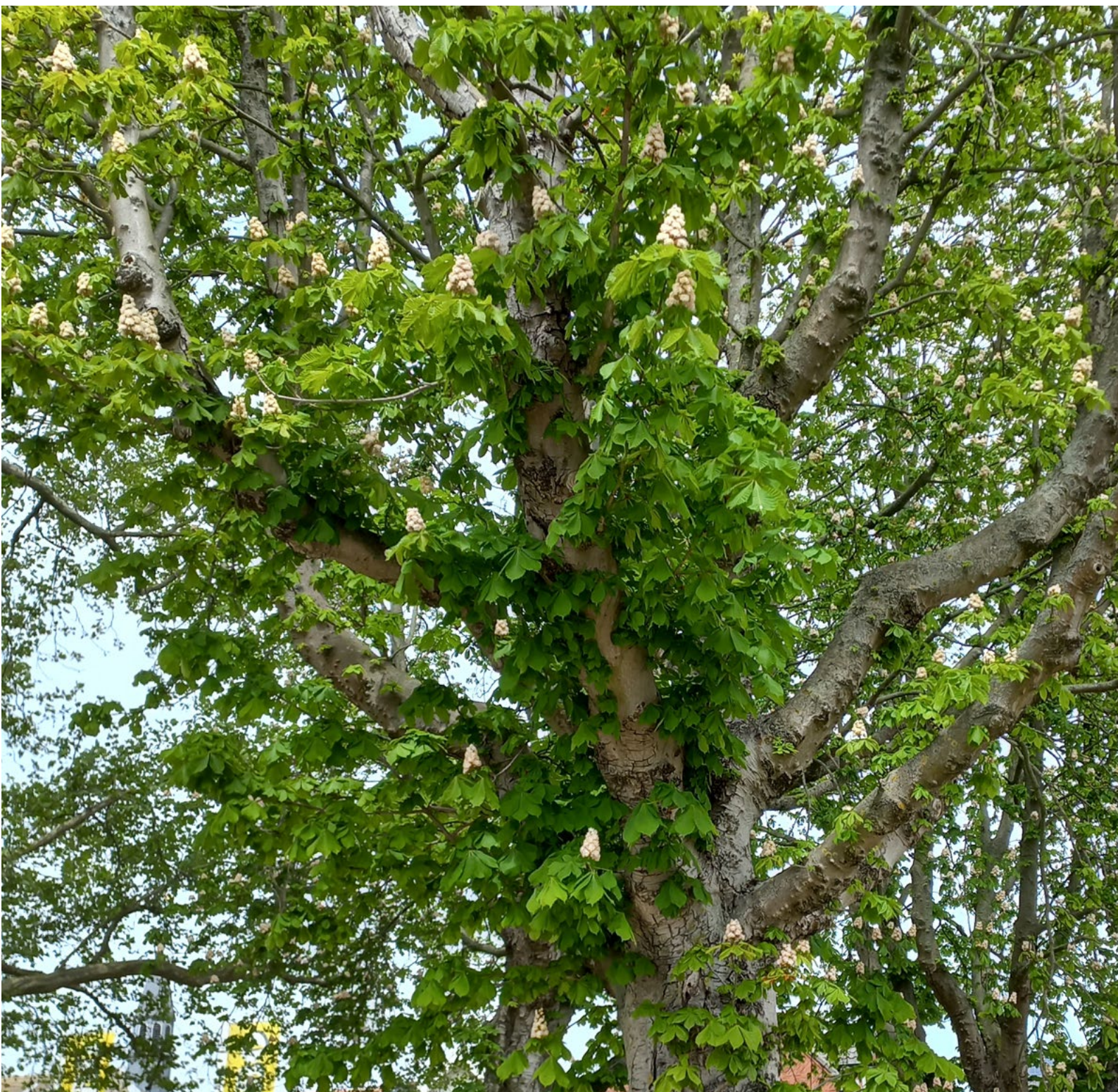
- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- B

FINANCIËEL

■ FINANCIEEL ■

Binnen het Gemeentelijk Groenplan 2013-2022 werden jaarlijks (integrale) projecten voor renovatie en herinrichting van het openbaar groen ten uitvoer gebracht. Hiervoor was een structureel bedrag van € 143.900 opgenomen in de kadernota. Dit budget is ook de komende jaren noodzakelijk voor het in stand houden van het openbaar groen. In de voorgaande hoofdstukken zijn de thema's welzijn, natuurwaarde, klimaatadaptie en identiteit, het bomenbeleid en participatie met de bijbehorende ambities uitgewerkt waarop deze beleidsperiode nader ingezet gaat worden. Om deze ambities ten uitvoer te brengen zijn er extra financiële middelen noodzakelijk. In onderstaand overzicht zijn de extra benodigde middelen per ambitie opgenomen.

■ FINANCIEEL ■

Thema	Ambitie	Maatregel	Kosten per jaar	Structureel/ incidenteel	Jaar
Welzijn	Schoon, heel, veilig en toekomstbestendig	Beheer; maatregelen chemievrij beheer, kwaliteit bodem en beplanting	€ 40.320	Structureel	2023-2027>
	Verhogen natuurwaarde	Opstellen kanskaart	€ 6.400	Incidenteel	2023
	Verhogen natuurwaarde	Pilot uit kanskaart	€ 7.500	Incidenteel	2024
Natuurwaarde	Verhogen natuurwaarde	Externe expertise, monitoring en advies	€ 1280	Incidenteel	2024 - 2027
	Verhogen natuurwaarde	Maairegimes herzien	€ 3.200	Incidenteel	2023
	Verhogen natuurwaarde	Pilot nieuwe maairegimes	€ 14.080	Incidenteel	2023
	Verhogen natuurwaarde	Aanpassen maairegimes bestek	PM	Structureel	2024 - 2027>
	Verhogen natuurwaarde	Inzaai mengsels en aanplant inheemse beplanting	€ 3.000	Structureel	2023 - 2027 >
Klimaatadaptatie	Groen inzetten als instrument tegen gevolgen van extreem weer	Extra aanplant van bomen	€ 20.000	Incidenteel	2023 - 2027
	Groen inzetten als instrument tegen gevolgen van extreem weer	Vervangen onnodige verharding door plantsoenen	€ 20.520	Incidenteel	2023 - 2027

■ FINANCIËEL ■

Thema	Ambitie	Maatregel	Kosten per jaar	Structureel/ incidenteel	Jaar
Identiteit	Karakter van de dorpen	Groenkeuze/ kleur en fleur entree's	€ 40.000	Incidenteel	2023 - 2027
	Karakter van de dorpen	Projecten kleurrijk groen	€ 12.000	Structureel	2023 - 2027>
Bomenbeleid	Toewerken naar een duurzaam bomenbestand	Groeiplaats-verbetering	€ 25.000	Structureel	2023 - 2027>
	Toewerken naar een duurzaam bomenbestand	Boomveiligheidscontroles (VTA)	€ 20.300 € 4.420	Incidenteel Structureel	2023 2024 - 2027>
Participatie	Aansluiting op lokale behoeften	Betrekken inwoners door actief te communiceren via folder en website	€ 4.000	Incidenteel	2023-2027

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- B

■ BIJLAGEN ■

Bijlage A– Beleidsregels horend bij de APV van gemeente Reimerswaal

Deze bijlage is een uitsnede van de beleidsregels horend bij de APV op het moment van schrijven. Deze bijlage zal bij verandering van de APV niet worden geüpdatet.

Beleidsregels horend bij de APV van gemeente Reimerswaal

In principe wordt geen omgevingsvergunning verleend voor het kappen van:

- geregistreerde monumentale bomen op de lijst van de Bomenstichting;
- lokale waardevolle houtopstanden (structureel groen zoals benoemd in het Gemeentelijk Groenplan), alsmede de potentieel monumentale bomen op de gemeentelijke lijst.

De definitie van waardevol is ontleend aan de weigeringsgronden zoals bedoeld in artikel 4:12 van de APV. Op deze waarden wordt een omgevingsvergunning voor kap getoetst:

- natuur, milieu, ecologie.

Het betreft hier het belang voor het (plaatselijke) ecosysteem, natuurbehoud en natuurontwikkeling. Bijvoorbeeld een schuilplaats, nestgelegenheid, foerageerplaats door (zeldzame) dieren en vogels, breken van de wind en luchtzuiverende kwaliteiten;

- landschap.

Dit treft het belang voor instandhouding van lokale landschapskenmerken. Bijvoorbeeld het dijkenlandschap, coulissen, slikken en schorren, overgang oud-land naar nieuw-land, kleine landschapselementen;

- cultuurhistorie.

De houtopstand gedenkt terug aan een belangrijke gebeurtenis, lokaal of (inter)nationaal. Bijvoorbeeld een herdenkingsboom, markeringsboom of horend bij een stads- en/of dorpsgezicht. Dit geldt ook voor een bijzonder fruitras of vormboom;

- dendrologie.

Houtopstand met waarde vanwege de soort en/of variëteit in combinatie met leeftijd, grootte of zeldzaamheid;

- recreatie en leefbaarheid.

houtopstand die plaatselijk gewaardeerd wordt wegens beleving, schaduw, een voedselbosje of houtopstand die als klimboom voor de jeugd bekend staat;

- beeldbepalend.

De houtopstand is door de opvallende verschijning (habitus) beeldbepalend en onvervangbaar voor de omgeving.

Uitzonderingen op de regel:

Voor een monumentale of waardevolle boom kan wel een omgevingsvergunning voor kap verleend indien:

- er is aantoonbaar sprake van gevaar.

Dit betreft instabiliteit van de boom, schade aan een woning of bouwwerk door diktegroei van de stam, een onmisbare wortel of gesteltak, of het gevaar is beschreven in een rapport van een boomdeskundige;

- er is sprake van ernstige overlast.

Dit betreft derving van woongenot (zoals juridisch onderbouwde lichthinder), en/of zwaarwegend economisch nadeel door bijvoorbeeld herhaaldelijke ingroei in hoofdriolering;

- er is sprake van een gemeentelijk beleid of een bestemmings-, bomen-, groen- of landschapsplan of een reeds verleende (bouw)vergunning voor een nieuwe ontwikkeling van algemeen nut en noodzaak.

Herplantplicht

De APV geeft de gemeente in artikel 4:12a en 4:12b de mogelijkheid om een herplantplicht of instandhoudingsplicht op te leggen. Het belang van het opgelegde moet afgewogen zijn:

- motivatie voor het opleggen van de herplantplicht;
- te herplanten soort (Nederlandse en Latijnse naam);
- maat;
- herplantplaats;
- termijn;
- sanctiebevoegdheid.